

ÖLÜMÜ ÖLDÜRMEK

Ayperî DURMUŞ* - S.Hakan DURMUŞ*

Maurice Chevalier'e 80. doğum gününde "yaş lılık nasıl bir şey?" diye sorarlar. "Şahane!" karşılığını verdikten sonra ekler: "Eğer öbür şıkkı düşününce olursanız."

Öbür şık mı? Ölüm tabii...

Kimse üzerine alınmasa da ölüm var ve olacak. Öyleyse ölüm nasıl bir şeydir ve ölümü öldürmek mümkün müdür? Bu konu nereden aklımıza geldi? Yaşlandığımız için mi? Belki! Peki, ölümden kurtulmak mümkün değil mi? Aslında kısmen de olsa mümkün.

Finlandiyalı Dr. Bjorkaten, proteine benzeyen basıboş molekül parçalarının hücre çekirdeklerine girerek'oradaki uzun zincirli moleküllere yapıştığını ve hücreleri çalışmaz hale getirerek hücrenin ölümüne neden olduğunu ileri sürmüştür.

Cornel Üniversitesi araştırmacılarından Dr. Mccay, az yemenin ihtiyarlığı geciktirdiğini, fareler üzerinde yaptığı deneylerle ortaya koymuştur. Aynı yaşta iki grup fareden birinci grubu en iyi gıdalarla bol bol beslemiş, ikinci grup fareleri ise yarı aç yaşatmıştır. Sonuçta, yarı aç yaşamış farelerin % 20 oranında daha fazla yaşadıklarını tespit etmiştir.

Dr. Walford ise, normalde 26 ay ömrü olan farelere uyguladığı özel bir beslenme rejimi ile farelerin yaklaşık 80 ay kadar yaşadıklarını gözlemiştir. 65 yaşındaki doktor uyguladığı rejim sayesinde kendisini 30 yaşında hissettiğini söylüyor ve haftada iki gün aç kalıyor. Bu şekilde insan ömrünün 120 yaşına kadar uzayabileceğini söylüyor.

İngiliz fizyolog Dr. Vicent, metamorfoz geçirerek büyüyen kelebekler üzerinde yaptığı araştırmalar sonucunda, gençliği sağlayan bir hormon bulunduğunu tespit etmiştir. Larva halindeki kelebeğe bulunan "corpus allatum" bezinden salgılanan juvenil (gençlik hormonu), hayvanın larva halinde, yeni genç kalmasını sağlamaktadır. Bu hormonu kelebek haline dönmek üzere olan olgun bir larvaya aşılamaş, bunun sonucunda larvanın kelebek haline geçmediği ve hep larva halinde kaldığını tespit etmiştir.

Avustralya'da yaşayan bir fare türünde, erkek fareler çiftleşmeden hemen sonra ölürlür. Bu anı ölme bir hormonun yol açtığı araştırmalar sonunda ortaya çıkmıştır. Bu hormon, hipofizden emri ile böbrek

üstü bezlerinden üretilir. Dr. Deneka, yaşlı farelerin hipofiz bezlerini çıkararak yaptığı deneylerde, bu farelerin kısmen yeniden gençliklerini kazandıklarını ve ölmediklerini bulmuştur. Dr. Deneka, insanlarda da böyle özel bir yaşlılık hormonunun bulunabileceğini, ancak tesirinin yukarıdaki farede olduğu gibi anı olmadığını, 60-80 yaş arasında normal bir ömrün sonunda vücudun yaşlanmasına ve ölmesine neden olduğunu ileri sürmektedir. Ancak hipofiz bezi olmadan uzun süre yaşanamadığı için, bu şekilde ömrü uzatmak mümkün değildir.

Diğer bir araştırma da, ihtiyarlaşmanın tamamen ruhi aktivitelere bağlı olduğu konusundadır. Yaşı ilerlemiş olmasına rağmen, devamlı gençlerin içinde bulunan, gençlerle haşır neşir olanların hem bedenen hem de zihnen emsallerine göre çok genç ve dinç oldukları anlaşılmıştır. Aksine, her şeyden elini çekmiş, hiçbir aktiviteye katılmayan uyumsuz ve ruhen tükenmiş kişilerin çok daha çabuk yaşlanıp ölüme adım adım yaklaşıtları görülmüştür. Ruhî olayların bedenini yaşlanmasına olan etki mekanizması ise yine hipofiz hormonlarını harekete geçirten beynin hipotalamus bölgesindedir. İstatistikî bilgilere göre, emekli olduktan sonra bir kenara çekilip oturanlar birkaç sene içinde ölmelerine rağmen, fikri ve bedeni aktivitelerini devam ettirenler daha fazla yaşamakta, dinçliklerini korumakta ve hastalıklara daha fazla dayanıklı olmaktadır.

İnsanı yaşatmak uğrunda yapılan araştırmalardan bir başkası ise, yaşayanları çok küçük derecelerde dondurarak ileride uyandırma çalışmalarıdır. Şimdilik tedavisi mümkün olmayan kanser ve kalp hastaları Amerikan şirketleri tarafından kan damarlarına kriyoenik süspansiyon zerkederek, sıfırın altında 320 °C'ta, likit nitrojen içinde dondurulmuş halde saklanıyorlar.

Amerika Birleşik Devletleri'nde yaklaşık 1500 araştırmacı ihtiyarlık ve ölüm üzerine araştırmalar yapmakta ve bu çalışmalara harcanan paranın toplamı yılda milyonlarca doları aşmaktadır. Hastalıkların birçoğuna çare bulunması, sağlık kurallarına dikkat edilmesi ile ortalama ömür bugün uzamış gibi görünse bile, hâlâ ihtiyarlık ve ölüme kesin çare bulunamamıştır. Ama geciktirmek mümkündür.

Ölümü geciktirmek mi? O zaman yıllar önce Romalı filozof Seneca'nın sözleri aklımıza geliyor: "Bazı kimseler, her ne şartla olursa olsun daha uzun bir hayat yaşamak istiyorlar. Fakat uzun zamanda ölmek yaşamak mıdır? Zamanın belli bir noktasına konmuş bulunuyoruz. Onu uzatabilsek nereye kadar uzatacağız? Mühim olan ne kadar değil, nasıl yaşadığı ve ömrün sarfedildiği yere göre kıymet kazandığını düşünerek yaşamaktır."

KAYNAKLAR

1- Scientific American 1990.

2- Recherch 1989.

3- Seneca'nın Ahlak Anlatışı.

* Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fak. Biyoloji Bölümü.